

Методична модель
з національно-патріотичного
виховання
керівника гуртка «Патріот»
Будинку дитячої та юнацької
творчості м. Горохів
Луцького р-ну
Волинської обл.
Бабій Оксани Григорівни
2023рік

Нам випало жити у важкий буремний час становлення Української держави. Український народ платить за це найвищу ціну - долі та життя найкращих із нас. Національно-визвольна війна, яка налічує не одне століття, триває. Щоб перемогти в цій війні одвічного підступного безжального ворога, потрібно усім згуртуватись і докласти неабияких зусиль. Перед суспільством постало нагальне завдання – сформувати з підростаючого покоління громадянина-патріота, здатного зберегти та розбудувати сильну Українську національну державу. Отто фон Бісмарк колись сказав: «Війни виграють не генерали, війни виграють шкільні вчителі та парафіяльні священники». Тому педагоги шкіл та керівники гуртків позашкільної освіти розуміють сучасні виклики і усвідомлюють велику відповідальність, покладену державою на них. Спираючись на уже набутий досвід виховної роботи в українській школі та позашкільлі, вони розробляють сучасні дієві моделі національно-патріотичного виховання.

Успішне становлення Української держави неможливе без відродження та розвитку національної системи освіти і виховання, без формування в дітей та молоді високого рівня духовності та патріотизму. Період дитинства та юності характерний тим, що дитина чи молода людина підсвідомо і міцно засвоює життєві погляди, манери поведінки оточуючих, формує моральні риси характеру, ціннісні орієнтації, почуття патріотизму.

Метою національно-патріотичного виховання є формування та розвиток високої патріотичної свідомості, почуття вірності своїй батьківщині, готовності виконувати свій громадянський обов'язок, особистої відповідальності за долю держави та народу. Завдання закладів освіти — так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників, освітнє середовище виховували дітей у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самотності.

Модель громадянина-патріота:

- Любов до рідного краю;
- Повага до Конституції України, державної символіки;
- Духовно – моральні взаємини;
- Любов до культурного спадку свого народу;
- Повага до своїх національних особливостей;
- Гордість за свій народ, знання історії, шанування героїв України;
- Активна громадянська позиція, прагнення до розвитку та освіченості.

Гурток «Патріот» Будинку дитячої та юнацької творчості м. Горохів розпочав свою роботу в 2016 році. Завданням гуртка було не лише виховання дітей, які займались у ньому, а й гуртування всього учнівського і педагогічного колективу позашкільного закладу навколо патріотичних ідей та ініціатив. Річний план роботи гуртка «Патріот» укладається з урахуванням подій календаря знаменних і пам'ятних дат України. Враховуються інтереси та можливості вихованців відповідно до їх вікових особливостей.

Однією з форм роботи гуртка «Патріот» є створення відеороликів. Було знято відео до Дня Конституції України. Для цього було обрано відповідні патріотичні локації м. Горохова – пам'ятник Тарасу Шевченку, символічний хрест борцям за волю України, де вшановуються герої російсько-української війни та усіх попередніх поколінь, улюблене місце відпочинку місцевих жителів на центральній площі. Діти читали поезію про Конституцію України, розкривали важливість та значення цього документа в житті громадянина.

Створювати ролик, присвячений Дню Європи в Україні, нам довелось в умовах карантину під час пандемії. Ми працювали дистанційно, зустрічаючись лише в zoom. Тому діти надсилали відео, зняті вдома, які пізніше монтувались.

Готуючи ролик екологічного спрямування до Дня Землі, вихованці гуртка малювали тематичні малюнки, декламували вірші, оформили стенд з правилами поведінки, яка не шкодить довкіллю та цікавими фактами з цієї теми.

Підготовка проєкту, присвяченого 150-річчю з дня народження видатної письменниці, нашої землячки Лесі Українки, розпочиналась з пошуку цікавих матеріалів, вивчення її біографії, творчості. До розробки цього заходу залучались різні творчі колективи - гуртки художнього та декоративного мистецтва, вокальні, хореографічні колективи. Добирались творчі номери, які відповідали тематиці, готувалась виставка малюнків. Вихованці гуртка «Патріот» вчилися декламувати вірші, бути в ролі ведучих на презентації проєкту. Захід супроводжувався відео-презентацією, яка містила цікаві і доступні факти з життя і творчості Лесі Українки. Цікавою знахідкою стали мультфільми із серії «Книга –мандрівка Україна» та «Українська інфографіка», в яких по-дитячому, але вичерпно та оригінально розкрито біографію великої поетеси. В презентації проєкту «Ні, я жива, я буду вічно жити...» брали участь танцювальні та вокальні колективи закладу. В фойє була організована виставка книг Лесі Українки. Особливо сподобалась дітям новинка – книга «Леся Мандрівний клубочок», призначена як для читачів молодшого віку, так і дорослих.

В рамках відзначення ювілею Лесі Українки вихованці гуртка «Патріот» взяли участь у Всеукраїнському арт-челленджі “Слово, чому ти не твердая криця?” Діти спробували себе в ролі акторів – зіграли ролі Мавки, Лукаша, Лісовика, дядька Лева, Водяника. Перед тим, як виходити на сцену, переглядали художній фільм та виставу «Лісова пісня», щоб краще перевтілитись у своїх героїв. У відеоролику використана музика з однойменного балету українського композитора Михайла Скорульського.

Знайомство з творчістю українських письменників, зокрема дочки волинського краю Лесі Українки, виховує в дітей інтерес до української

літератури та її провідних постатей. Драма-феєрія «Лісова пісня» розкриває таємничий світ поліського лісу, підводить до усвідомлення відповідальності людей у стосунках з природою та іншими людьми.

Вихованці гуртка також брали участь в обласному конкурсі «Військові обереги від Святого Миколая». Надіслали зворушливе вітання воїнам – нашим захисникам, у віршованій формі висловили вдячність, повагу та побажання Божої опіки нашим героям. Звучала пісня «В той день, коли закінчиться війна» у виконанні солістки хорового колективу «Щедрик».

В нашому закладі традиційно відзначається Свято осені. Учасники гуртків демонструють свої таланти. Гурток «Патріот» долучається до свята, декламуючи осінню поезію. Також діти були залучені у привітання учасників заключного районного етапу конкурсу "Вчитель року», вітанні працівників сільського господарства з професійним святом. Також брали участь у святковому концерті з нагоди Дня працівників освіти у Палаці культури міста Луцька.

Готуючись до свята української мови і писемності, вихованці гуртка розучували поезію, знайомились з цікавими фактами про українську мову, вивчали прислів'я. В святковому концерті звучали пісні у виконанні бандуристів та вокального ансамблю, хореографічний колектив народного танцю подарував чудову композицію. Такі заходи виховують в учнів любов і пошану до рідної мови, формують розуміння важливості її збереження як наріжного каменя національної ідентичності.

Традиційно гурток «Патріот» щорічно бере участь у заходах з нагоди Дня захисника України. Кожного року ми обираємо ключову тему заходу відповідно до календаря історичних та пам'ятних дат. Робимо акцент на героїчних подіях козацької доби, або періоді становлення держави у двадцятому столітті чи визвольних змаганнях Української Повстанської

Армії. Такі заходи є найважливішими у формуванні розуміння значення боротьби за державність протягом усієї важкої історії України та важливості сучасного історичного моменту в житті нашого народу. Діти усвідомлюють, що на вітвар свободи і незалежності України покладено мільйони життів. Свобода – це найвища цінність, яку треба шанувати і берегти.

До заходів, присвячених Дню захисника України, залучаються усі творчі колективи БДЮТ, організовуються тематичні виставки малюнків. Відео-презентації містять матеріали для унаочнення і кращого розуміння інформації з цієї непростой, але надважливої теми. Гостями та учасниками заходів є воїни, які боронили Україну під час російсько-української війни з 2014 року, ветерани Української Повстанської Армії, волонтери.

До 75-річчя створення УПА в школі - гімназії м. Горохова Будинок школяра представив літературно-музичну композицію «Тернистим шляхом до свободи». Учасниками були вихованці гуртка «Патріот», вихованці хорового колективу «Щедрик». Цей захід був цікавим, змістовним і насиченим, гарно сприйнявся глядачами – учнями та педагогами школи.

Вихованці гуртка «Патріот» також були учасниками районного свята: «Від козаків, УПА – до героїв Майдану, війни на Донбасі», присвяченого Дню захисників України. Вони читали патріотичну поезію, виконували пісню.

Будинком дитячої та юнацької творчості м. Горохів було організовано концерт у військовому госпіталі м. Луцька для військовослужбовців, які перебували на реабілітації та медичного персоналу цього закладу. Захід відбувся в теплій, дружній атмосфері. Звучала патріотична поезія, лунали пісні у виконанні солістів хорової студії. Враження від цієї події надовго залишили приємні спогади в усіх учасників.

Напередодні Різдвяних свят і Нового року гуртківці традиційно готували інсценізацію до улюбленого дитячого свята - Дня Святого

Миколая. Завдяки допомозі батьків артисти мали чудові костюми, всі виступи були яскраві та змістовні.

В приміщенні БДЮТ м. Горохів проходила виставка «Герої серед нас». Вшановувались сучасні герої – учасники АТО, ООС. Відбулась зустріч з волонтерами. Вихованці будинку школяра передали малюнки та листи воїнам на передову.

До дня народження Тараса Шевченка в нашому закладі традиційно проходили конкурси читання поезії Кобзаря. Гурток «Патріот» був ініціатором та учасником флешмобу читців поезії біля пам'ятника великому поету.

Чудовим спогадом залишилась поїздка вихованців будинку школяра на місце козацької сили і слави – в музей «Козацькі могили», с. Пляшева Рівненської області. Щорічно влітку тут проходять дні вшанування подвигу козацько-селянського війська у битві біля Берестечком під проводом Богдана Хмельницького. З ініціативи гуртка «Патріот» відбулась екскурсія дітей разом з батьками. Усі присутні з цікавістю і захопленням послушали розповідь Олександра Сокура про історичні передумови битви об'єднаного козацько-селянського війська з армією Речі Посполитої, хід воєнних дій. Ми побували на полі битви, поспілкувались із представниками Козацького Стрілецького Братства м Луцька.

Історію рідного краю вихованці гуртка пізнають завдяки екскурсіям до рідного нам м. Луцька. Ми побували в Замку Любарта. Особливо дітям сподобався музей книгодрукування, музей дзвонів, художня виставка виробів з металу. Також побували в підземеллі католицького собору Петра і Павла.

На екскурсії в краєзнавчий музей м. Луцька діти оглянули виставку старожитностей, природи Волині, старовинних музичних інструментів,

писанок. В музеї Бойової слави вихованців гуртка особливо зацікавила експозиція сучасної зброї часів нинішньої російсько-української війни.

В рамках районного семінару педагогів-організаторів шкільних колективів загальноосвітніх шкіл гурток «Патріот» представив відкритий виховний захід до 400-річчя переможного походу славного українського гетьмана Петра Сагайдачного на Москву. Родзинкою заходу була сценка «Козаки пишуть лист турецькому Султану». Також присутні ознайомились з історією створення однойменної картини Іллі Рєпіна та його творчим і життєвим шляхом. Яскраві змістовні відео створили образ П.Сагайдачного як сміливого талановитого гетьмана, будівничого українського військового флоту. Цей захід викликав у глядачів інтерес до вивчення сторінок переможного героїчного минулого України.

Козацькій тематиці також був присвячений проєкт " Берестечко. 370 років великої битви». Під час підготовки цього заходу був проведений конкурс малюнків. На виставці були представлені портрети гетьманів та полковників Війська Запорозького. В доступній формі глядачі дізнались про битву під Берестечком. Наймолодші гуртківці розповіли і віршах, що знають про козаків та Запорізьку Січ. Звучали козацькі пісні, колектив народного танцю подарував «Козацьку похідну», пісні про теперішню війну перегукувались з давніми історичними подіями.

Окремим штрихом пройшла тема причетності наших місцевих художників – Олександра Корецького і Володимира Гетьманчука до розписів Свято-Георгіївського чоловічого монастиря та музею «Козацькі Могили». В нагоді також став мультсеріал «Книга-мандрівка Україна», серія «Про Богдана Хмельницького».

Доброю традицією для вихованців гуртка «Патріот» стало відзначення Дня пам'яті та примирення. Діти були учасниками заходів

районного рівня на Пагорбі Слави та в районному народному домі «Просвіта».

Яскравим святом довкілля видався виховний захід до Дня Землі, який мав назву «Будь природі другом». На це дійство завітали Мавка і Лукаш та подарували сцену пробудження природи – уривок славнозвісної «Лісової пісні». Бабуся Яга попросила дітей чемно поводитись в лісі, щоб не шкодити природі. Звучали дитячі пісні про природу. З відео-презентації глядачі дізнались цікаві факти про довкілля та згубний вплив людей на нього, повторили правила безпечної поведінки у природі.

Виховний захід «Пам'ятаємо героїв Крут» був присвячений жертовному подвигу студентської молоді в буремні роки становлення державності України. Гуртківці ще раз перегорнули важкі, але важливі сторінки книги української історії. Через сотню років історичні події перегукуються з сьогоднішніми подвигами найкращих, найвідважніших синів України, що віддали свої життя заради прийдешніх поколінь. До 100-річчя першого публічного хорového виконання «Щедрика» Миколи Леонтовича гурток «Патріот» разом з іншими творчими колективами закладу підготував творчий вечір, присвячений цій знаменній події. До дня народження Тараса Шевченка було реалізовано проєкт «Поезія Шевченка в сучасних музичних творах».

Одним з найулюбленіших свят для українців є нове свято – День вишиванки. На заняттях гуртка діти знайомляться з регіональними особливостями української вишивки, створюють орнаменти та сорочки і платтячка з паперу в техніці оригамі.

Гурток «Патріот» ініціював та згуртував творчі колективи будинку школяра в реалізації проєктів, метою яких було дослідження та порівняння творчості та життєвого шляху двох талановитих українських народних художниць – Марії Примаченко та Катерини Білокур. Вихованці художніх

студій вивчали особливості, манеру та техніки написання картин художниць, готували виставки власних робіт у стилі художниць.

Під час захисту проєкту «Марія Примаченко» діти глибше ознайомились із творчим доробком художниці, намагались зрозуміти характери і природу «примаченківських» дивовижних звірів. Особливо припав до душі мультик за мотивами картин М.Примаченко «Дивосвіт», анімаційний фільм «Свято». А відеоролик «Книга-мандрівка Україна» цікаво і легко ознайомив з біографією художниці.

Проєкт за творчістю Катерини Білокур був представлений саме на свято Катерини. Глядачі переглянули сценку з дівочими гаданнями, які були традиційними в українському селі. Вразили усіх розповіді про важку долю художниці, яка стала всесвітньо відомою всупереч усім життєвим випробуванням, що випали на її долю. Вихованці гуртка «Патріот» представили поетичні рядки, звучали пісні. Танцювальний колектив сучасного танцю подарував чудовий танець «Квітка-душа». Звучала пісня «Чи я в лузі не калина була» у виконанні солістки хорової студії. Цю пісню Катерина почула у виконанні Оксани Петрусевич. І саме завдяки пісні зустріч із співачкою стала доленосною для художниці. Завершився захід танцем з українською хусткою.

Варто зауважити, що на усіх відкритих заходах, які проходять в Будинку дитячої та юнацької молоді, присутні батьки вихованців гуртків. Вони цікавляться потребами, виявляють ініціативу в допомозі, усіляко підтримують роботу закладу. З великим інтересом переглядають виховні заходи, виставки, концерти і щиро дякують за те, що діти залучені до них. Адже це дає можливість розвиватись, знайомитись з історією, культурою українського народу, виховувати патріотизм і активну життєву позицію.

А ще в нашому закладі діє «кімната доброти», де внутрішньо переміщені особи можуть отримати допомогу (одяг, взуття). Батьки наших

вихованців також долучаються до поповнення «кімнати доброти». Ще на початку повномасштабного вторгнення батьки разом з дітьми збирали тканину і плели маскувальні сітки. Тепер проводять збір металевих баночок і парафіну для окопних свічок для наших захисників.

На заняттях гуртка «Патріот» вихованці знайомляться з новинками дитячої патріотичної літератури, розмальовують історичні комікси, переглядають пізнавальні фільми, мультсеріали з подальшим обговоренням. Особливо актуальним є мультсеріал «Книга-мандрівка. Нескорені». Вона розповідає про події сучасної російсько-української війни, пояснюючи причинно-наслідкові історичні зв'язки та розкриваючи героїчний спротив нашого народу. Ілюстровані дитячі історичні книги дуже подобаються дітям і доступно, цікаво знайомлять з найважливішими подіями в житті українського народу.

Улюблена гра вихованців гуртка - вікторина «Україна». Завдяки їй ми знайомимось з історією, географією, культурним надбанням нашої держави. Вивчаючи фотокартки, діти подорожують найвизначнішими місцями України.

Ще однією з форм роботи є створення інформаційних постерів – до Дня пам'яті жертв голодомору в Україні, до Дня Гідності та Свободи Дня миру тощо. Було створено лепбук про українських козаків «Лицарі сонця».

Вихованці гуртка «Патріот» постійно малюють малюнки воїнам. Якщо ми передаємо їх адресно, діти особливо радіють, коли наші захисники надсилають фото-звіт з дитячими малюнками.

За ініціативи гуртка в закладі також відбувся захід до 1000-ліття початку правління Ярослава Мудрого, 110-ї річниці з дня народження Степана Бандери, 100-річчя з дня народження художника-іконописця Олександра Корецького. До 80-ї річниці з дня заснування Української повстанської армії було реалізовано проект «Шлях свободи».

Цікавим проектом було дослідження життєвого і творчого шляху українського філософа, педагога, поета і просвітителя-гуманіста Григорія Сковороди, 300-річчя з дня народження якого відзначалось 2 грудня 2022 року. З ініціативи гуртка «Патріот» до цього проекту долучились вихованці інших гуртків. Ми вивчали біографію Григорія Савича, знайомились з літературною творчістю. На заняттях гуртка діти читали книжку Г.Сковорди «Буквар миру» та обирали байки для інсценізації. Драматичний гурток підготував сценки «Зозуля і Дрізд», «бджола і Шершень» та «Байка про котів» за мотивами «Харківських байок».

Солістка хорової студії представила пісню на слова Сковороди «Ой ти, птичко жолтобоко». Вірш філософа, що входив до збірки «Сад божественних пісень», став відомою піснею і не втратив актуальності й сьогодні. Це роздум автора про значення в житті людини найвищих якостей: розуму, совісті, працьовитості. Це проповідь життя, близького до природи. Ідеал поета – не явір, який стоїть над горою і якому буйні вітри ламають вітки, а верба, що шумить низько над водою. Ясний розум, чисте сумління є морально-естетичним ідеалом Сковороди, який він протиставляє світові зла, наруги, несправедливості.

Хореографічний колектив запропонував увазі танець з рушниками. Цей художній номер дав змогу присутнім подумки перенестись в епоху, коли жив і творив Григорій Сковорода.

Звучали вірші, присвячені українському народному філософу. Ведучі ознайомили з віхами життя та поглядами і переконаннями Г.Сковороди. Відеопрезентація містила фрагменти із серіалу «Книга-мандрівка. Сковорода», «Українська інфографіка». На святі звучав старовинний кант у виконанні сопіларки – вихованки будинку школяра.

Цікавою сторінкою заходу було знайомство з творчістю сучасного українського кобзаря, бандуриста і лірника Тараса Компаніченка. Він є

очільником гурту «Хорея козацька» і виконавцем пісень на слова Сквороди та популяризатором його філософського світобачення.

На завершення всі присутні в залі – батьки і діти, виконали пісню на слова Григорія Сквороди «Де згода в сімействі». Це був зворушливий момент єднання поколінь, особливо важливий в нелегкий воєнний час.

В фойє була організована виставка малюнків - ілюстрацій до творів Сквороди. Інформаційний постер, який підготували вихованці гуртка «Патріот», містив зашифровані крилаті вислови філософа, створені за допомогою емодзі.

До призначення керівником гуртка «Патріот» БДЮТ м. Горохів я пройшла певний життєвий шлях, який сформував мій світогляд та переконання. Ще будучи студенткою Волинського державного педагогічного інституту ім. Лесі Українки, я стала активною учасницею Революції на граніті, членом Студентського Братства. Ми відроджували традицію вертепів у Луцьку, готували тематичні творчі заходи, агітували за вибір на користь Української держави перед референдумом 1991 року. Мій чоловік був учасником Помаранчевої революції, Революції гідності, в 2014 році пішов добровольцем на захист держави. З початком повномасштабного вторгнення росії став до лав ЗСУ і зараз продовжує боронити Україну після поранення під Бахмутом. Тому для мене патріотизм та національна гідність – це сенс буття. І я намагаюсь робити все, щоб ці сенси набирали якнайбільшого поширення серед дітей та молоді.

Г.Скворода писав: «Кожен повинен пізнати свій народ і у народі пізнати себе... Якщо ти українець, будь ним...». Ці слова українського народного філософа мають стати нам дороговказом у житті та закликом до дії – плекати в собі і наших нащадках національну гідність і патріотизм.